

Kamil Klepacki

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Akty prawa miejscowego organów samorządu terytorialnego w działalności Rzecznika Praw Obywatelskich

Przedmiotem omawianej rozprawy doktorskiej jest problematyka aktów prawa miejscowego stanowiących przez organy samorządu terytorialnego oraz przedstawienie uprawnień i podejmowanych działań w tym zakresie przez Rzecznika Praw Obywatelskich. Z jednej więc strony, tematyka pracy wskazuje na osadzenie badanej problematyki w przestrzeni jednostek samorządu terytorialnego a więc gmin, powiatów i województw z drugiej zaś, na działalności Rzecznika Praw Obywatelskich.

Celem pracy jest analiza regulacji prawnych odnoszących się do działalności Rzecznika Praw Obywatelskich, jego pozycji prawnej i wpływu tych uregulowań na możliwość realizacji powierzonych zadań, a więc możliwości działania w kontekście aktów prawa miejscowego. Celem pracy jest także przedstawienie wykorzystywania wskazanych kompetencji Rzecznika w praktyce oraz ocena przyjętego modelu. Przedmiotowa praca jest również próbą odpowiedzi na pytanie, czy Rzecznik Praw Obywatelskich potrzebuje zmiany, zwłaszcza w kontekście funkcjonowania pełnomocników terenowych Rzecznika oraz ich roli w kontrolowaniu aktów prawa miejscowego. Rozważania w tym zakresie, przedstawione zostały na tle rozwiązań prawnych w poszczególnych krajach Unii Europejskiej oraz w Wielkiej Brytanii.

Rozprawa składa się z pięciu rozdziałów. W rozdziale pierwszym zostały zaprezentowane zagadnienia podstawowe związane z instytucją Rzecznika Praw Obywatelskich. Przedstawienie rysu historycznego instytucji Rzecznika, statusu prawnego i aparatu pomocniczego, miało na celu próbę przedstawienia istoty jego działalności. W rozdziale tym omówione zostały także relacje łączące Rzecznika Praw Obywatelskich z władzą ustawodawczą, wykonawczą, sądowniczą oraz relacji tej instytucji z samorządem terytorialnym. Następnie przedstawiono instytucję pełnomocników terenowych Rzecznika Praw Obywatelskich. Oprócz tego, przedstawiono podstawowe pojęcia do których zaliczyłem kontrolę administracji publicznej, czy też zasady decentralizacji, samodzielności i subsydiarności.

W rozdziale drugim rozprawy przedstawione zostały rozwiązania prawne przyjęte w wybranych krajach Unii Europejskiej oraz w Wielkiej Brytanii. W pierwszej kolejności przedstawiony został zarys ewolucji instytucji ombudsmana jak również instytucja ombudsmana lokalnego. Przedmiotowy rozdział ma także na celu zaprezentowanie podstawowych zagadnień dotyczących kompetencji ombudsmanów funkcjonujących na szczeblach lokalnych o kompetencjach lokalnych w Wielkiej Brytanii, Hiszpanii, Niemczech, Austrii, Belgii, Holandii, oraz we Włoszech. Wydaje się, że dzięki przybliżeniu rozwiązań prawnych przyjętych w innych krajach w kontekście instytucji ombudsmańskich na szczeblu lokalnym, będzie możliwe nowe spojrzenie na instytucję Pełnomocników terenowych funkcjonujących w Polsce poprzez wskazanie ich roli i możliwości działania.

Rozdział trzeci jest próbą określenia miejsca Rzecznika Praw Obywatelskich w działalności samorządu terytorialnego. W rozdziale tym przedstawiono zadania publiczne samorządu terytorialnego wśród których wymieniono stanowienie aktów prawa miejscowego. Omówienie kontroli samorządu terytorialnego miało z kolei stworzyć funkcjonalno-strukturalną bazę dla rozważań nad kontrolą działalności samorządu terytorialnego sprawowanej przez Rzecznika.

Rozdział czwarty ma na celu omówienie uprawnień Rzecznika Praw Obywatelskich w kontekście źródeł prawa powszechnie obowiązującego, w tym w zakresie stanowienia aktów prawa miejscowego przez organy samorządu terytorialnego. W rozdziale tym zostały także przedstawione uprawnienia pełnomocników terenowych w zakresie aktów prawa miejscowego. Ponadto analizie została poddana efektywność działań podejmowanych przez Rzecznika Praw Obywatelskich w kontekście przedmiotowej problematyki. Omówione zostały problemy, przed którymi stoi Rzecznik Praw Obywatelskich oraz przedstawiona próba możliwych kierunków zmian w zakresie kontroli aktów prawa miejscowego sprawowanej przez Rzecznika poprzez wywiedzione wnioski *de lege ferenda*.

W rozdziale piątym, przeanalizowano wystąpienia generalne i indywidualne Rzecznika w przedmiotowym zakresie. Analiza ta, uzupełniona została o orzecznictwo sądów administracyjnych, Sądu Najwyższego oraz Trybunału Konstytucyjnego. Tak przedstawiony materiał badawczy pozwolił na wskazanie nieprawidłowości w zakresie aktów prawa miejscowego które sygnalizował Rzecznik Praw Obywatelskich.

W każdym z rozdziałów zawarte zostało podsumowanie zawierające częściowe wnioski z przeprowadzonych w nich badań. Całość, dopełnia zakończenie, w którym przedstawiono wnioski końcowe zawierające pożądane kierunki zmian w polskim systemie prawnym.

Wynikiem rozważań niniejszej rozprawy jest analiza i ocena rozwiązań przyjętych przez polskiego ustawodawcę. Ponadto rezultatem przedmiotowych badań jest także sformułowanie względem polskiego ustawodawcy postulatów *de lege ferenda* w celu wskazania proponowanych kierunków zmian.